

Emili Teixidor

PÂINE NEAGRĂ

Redactor: *Alexandra Comșa*
Tehnoredactor: *Mariana Radu*
Copertă: *Alexandra Comșa*
Foto copertă: *www.shutterstock.com*

Titlul original: **PA NEGRE**

Copyright © EMILI TEIXIDOR, 2003

Columna Llibres i Comunicació, Edicions Columna,
Peu de la Creu 4, 08011, Barcelona

© 2013 Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate
editurii METEOR PUBLISHING

Contact:

Tel./Fax: 021.222.83.80

E-mail: editura@meteorpress.ro

Distribuție la:

Tel./Fax: 021.222.83.80

E-mail: carte@meteorpress.ro

www.meteorpress.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
TEIXIDOR, EMILI

Pâine neagră / Emili Teixidor ; trad.: Oana-Dana

Balaș. - București : Meteor Publishing, 2013

ISBN 978-606-8469-62-1

I. Balaș, Oana (trad.)

821.134.2-31=135.1

Traducerea cărții a fost sponsorizată de
Institutul Ramon Llull din Barcelona.

Emili Teixidor

PÂINE NEAGRĂ

Traducere din limba catalană
de *Oana-Dana Balaș*

Minciuna Istoriei este minciuna realității înseși. Există nenumărate lucruri vagi care se strecoară printre crăpăturile Realității. Atunci când se face Istoria, cel care o înfăptuiește îi configurează limitele slujindu-se de niște nume și chiar de niște cifre, cu alte cuvinte pretinde să cuprindă într-o formă finită, reală, ceva ce este plin de infinități. Există un moment în care, evocând un fapt oarecare din lumea sa, omul nu se simte mulțumit cu explicația, cu numirea, cu cuantificarea Realității. Simte că lucrul acela nu era adevărat; că pretindea a fi adevărat, dar nu era.

Agustín GARCÍA CALVO
declarații pentru *El País*, în „Babelia”

Ar fi o ipocrizie să privim în urmă, înspre anii 1940 – 1945, și să spunem că au fost vremuri cumplite. Cred că și acum trăim tot în miezul acelor vremuri.

W. G. SEBALD
declarații pentru cotidianul *La Vanguardia*,
„Culturi”, 56

Cât ținea vremea bună, de la Florii până la sosirea toamnei, când pădurea se-nveșmânta în alte culori, trăiam prin copaci.

Ne cocoțaserăm pe rând în toți copacii din livadă. Erau îndeajuns de zdraveni cât să ne țină pe toți trei și suficient de scunzi cât să ne îngăduie să urcăm și să coborâm fără să ne slujim de scară. După ce i-am încercat pe toți, ne-am ales bătrânul prun drept bârlog. Avea trei ramuri groase care se desprindeau din trunchi într-un unghi larg, primitiv și întunecat ca un fund de ceaun, și care ne îngăduiau să ne tolănim cu spinarea sprijinită de ele și să împărțim spațiul frățeste: fiecare câte o ramură.

Furca era locul nostru de întâlnire. Ramurile, în schimb, erau spații private, unde fiecare-și păstra lucrurile, se purta cu crenguțele cum socotea de cuviință, agăța de frunze panglici sau bucățele de hârtie, culegea prune pentru sine, fără a fi silit să le împartă cu verii, și putea chiar să nu răspundă la întrebările sosite de pe crăcile învecinate, ca și cum s-ar fi aflat într-o încăpere ferită de frunziș ca de un perete, prin care cuvintele nu puteau răzbate.

Cei mai mulți dintre copacii învecinați cu bătrânul prun erau meri. Mai erau și câțiva peri, pruni mai tineri sau corcoduși, cu ramurile prea subțiri ca să ne poată susține, copaci-tufe le zicea bunica, pitici și cu coroana deasă. Dincolo de livadă mai creșteau doi ulmi pe jumătate mâncați de carii, un cireș la cotitura drumului, stejari în stejărișul de pe pajiște, lângă pădurice, și în spatele casei o salcie uriașă, atât de înaltă încât nu reușiserăm niciodată să-i numărăm ramurile, repetate la infinit, ca o plasă care se înălța peste acoperișul casei de țară. Salcia era copacul preferat al bunicii Mercedes, fiindcă se știe că florile de salcâm sunt un leac. Ori de câte ori puteam, lăsam ferestrele din spatele casei deschise, ca să pătrundă înăuntru parfumul florilor de salcie – *mireasma*, zicea bunica. Era de ajuns să-l tragi în piept ca să alungi toate bolile, pe care bunica le numea *patimi*. Doar prunul cel bătrân avea ramurile îndeajuns de

lungi și de puternice pentru a ne adăposti cum trebuie. O casă vegetală, cu lemnul rugos, întunecat la culoare și îmbătrânit, lemn de cabană din inima pădurii sau de perete afumat din cuhnie.

Merii erau prea pitici. Când se coceau fructele, coroana se pleca spre pământ, ca pânțele unei femei însărcinate. Când înfloreau, parfumul era prea puternic și grețos de dulce, florile prea albe și prea îndesate. Cu perii se întâmpla același lucru. Ulmii îmi trezeau sila sau teama, aveau trunchiul prea îmbătrânit, murdar și plin de găurele, părea putrezit, iar crengile erau mult prea rare pentru înălțimea copacului. Semănau cu potcovarul din sat și cu vlăjgani care-i duceau caii la potcovit: aveau cu toții pieptul lat și capul mic. Cireșul era mai primitiv, dar încrengătura coroanei sale era prea deasă, iar ciorchinii de cireșe, prea delicați pentru activitățile noastre aeriene. Ne pătam pe haine, pe mâini și pe picioare, și ne dădeam de gol. În afară de asta, ulmii se aflau mai la vederea celor mari, tocmai la marginea drumului care venea spre casă, trecea pe lângă bucătărie, ocolea pajiștea și se îndrepta către satul mamei, satul cu fabricile. Stejarii erau prea departe de casă, deși înfruntau bine asalturile noastre. De salcie nu ne puteam atinge, era copacul bunicii, minunea medicinală care întrema și îl socoteam aproape sacru.

Prunul cel bătrân era refugiul ideal. Se înălța la intrare, îndeajuns de departe ca să ne putem ascunde și destul de la vedere ca să nu fim muștrați că fugim de la treabă, cu frunzișul des, aflat la distanța perfectă pentru a alcătui un fel de perdea care ne îngăduia să privim nevăzuți când eram cocoțați sus, aproape la înălțimea primului cat al casei.

De acolo, controlam totul: intrarea, cerdacurile, grajdurile. În partea stângă, zăream pâlcul de stejari de pe pajiște alături de cărarea cu cireșul care ducea la *Can Tona* și la alte *masies*¹ din vecinătate, străbătând păduricea până ajungea în satul mamei, satul cu fabricile, și un al doilea drum mai lat, care înconjura toată casa, trecând pe lângă puțul cu apă, pe lângă adăpătoare și bulgării de sare pentru vite, iar în dreapta, împrejmuite de o plasă de sârmă, puteam vedea grajdurile, poiata, cocina, armanul sau locul de treierat, înconjurat

---

¹ Construcție rurală tipic catalană, cu pridvoare și două sau trei caturi, înconjurată de dependințe, zone împădurite și fânețe (n. tr.).

de căpițe și fânar – bunica zicea că orășenii nu se pricepeau să facă diferența între căpiță și fânar, grație acestui amănunt neînsemnat ea-și dădea seama dacă vorbea cu oameni de la țară sau cu orășeni, oameni „cu talpa subțire”, cum îi numea ea. Urma apoi iazul din vârful delușorului unde începea păduricea de aluni despărțită printr-un zid de piatră de grădina mănăstirii călugărilor. Al doilea drum se arăta după ce înconjura casa și ducea către școală și sat, pe lângă pădurea cea mare care acoperea tot peisajul din depărtare, cu excepția șoselei care ducea spre Vic, cu șirul dublu de platani bătrâni, ogoarele și silueta întunecată a mănăstirii Sfântului Camil de Lellis², mănăstirea bolnavilor fără leac.

Cocoțați în prun, ne rezepam cu spatele de trunchiul copacului și ne propteam picioarele sau mâinile pe ramurile mai subțiri. Quirze ocupa ramura cea mai de sus, eu pe cea din mijloc, iar Núria cea mărunțică, fetița cu pletele de aur, ședea ceva mai jos decât mine, cu spatele la noi și cu fața spre *masia*, pe când noi, băieții, aveam casa dinainte și nici nu trebuia să ne clintim pentru a vedea totul: musafirii care se apropiau pe drum, femeile așezate în cerdac, dezgghiocând știuleți de porumb sau cârpind haine, bărbații la grajduri, dobitoacele îmbufnate îngrămădite în bățătură sau legate la adăpătoare, câinii tolăniți pe băncuța de piatră de la intrare, caii priponiți într-un colț.

Núria se plângea întotdeauna că nu putea vedea nimic. Îi ziceam Ploramiques³:

— Ce e? Ce e? După ce vă uitați? întreba ea, pe când eu și Quirze sporovăiam, dându-ne aere de superioritate, despre tot ce vedeam de la locurile noastre de pândă.

— Nu ne uităm la nimic, răspundea sec Quirze, fără să-i arunce măcar o privire, ca și cum ar fi vorbit doar pentru sine. Acum, la ceasul ăsta al după-amiezii, nu se vede nimic, nu-i țipenie de om.

Ploramiques prindea să smiorcăie că nu e drept, că de pe ramura ei nu putea zări nimic din ce se petrece. Dar noi n-o băgam în seamă, ne prefăceam că n-o auzim. Când ea amuțea, distrasă de vreo

² Sfântul Camil de Lellis (1550 – 1614), întemeietorul congregației Slujitorii Bolnavilor, canonizat în 1746 (n. tr.).

³ În limba catalană, *ploramiques* înseamnă „scâncita”, „smiorcăita” (n. tr.).

gânganie sau ocupată să-și îndrepte codițele blonde, care nu erau niciodată împletite cum trebuie, Quirze adăuga, ca și cum ar fi făcut o concesie, ca și cum ar fi vorbit în continuare doar pentru sine, dar îndeajuns de tare ca să-l putem auzi amândoi și imitând vocea și expresiile bunicii atunci când ne istorisea povești de groază, „de frică” le ziceam noi:

— Ceasul ăsta e ca miezul nopții, se aud doar foșnetele pădurii. Dacă suflă vântul, se aude țipătul de la cucuvelei care aduce nenoroc, tânguirile îngrozite ale suferinzilor în agonie, clopotele de la mănăstire, dacă sosesc la timp călugării pentru ultima împărțășanie, și vaierele îndurerate ale celor care au murit în păcat de moarte...

Ploramiques își apăsa palmele peste urechi și-l ruga:

— Taci!

La fel făcea și când povestea bunicii ajungea la momentul cel mai emoționant și mai îndelung așteptat, când securea călăului stă să reteze gâtul delicat al prințesei cu pielea albă ca laptele, sau hoțul trage de la brâu jungherul ascuțit și cere inima celei mai tinere și mai frumoase fecioare.

Quirze și cu mine ne prăpădeam de râs.